

Bon dia cultura ilercavona

Emigdi Subirats, escriptor

Cristòfol Despuig

Tradicionalment s'ha anomenat decadència el període de la nostra història literària que va dels inicis del segle XVI fins a les primeres dècades del segle XIX. Aquesta època va caracteritzar-se per una disminució quant a l'ús del català com a llengua literària –en benefici de la veïna llengua castellana– i per una minva de la qualitat estètica de les obres que van produir-s'hi.

El Renaixement és el període històric que va des del darrer terç del segle XV fins als inicis de la segona meitat del XVI. Va coincidir amb una època de canvis profunds que van afectar decisivament la manera de ser i de viure dels europeus. Va haver-hi una oposició als temps medievals –considerats bàrbars i decadents–, concretada en la voluntat de crear una nova civilització, vigorosa i dinàmica, fonamentada en la valoració de l'home i de la natura basada en l'alegria de viure i en actituds crítiques i cosmopolites i presidida per una interpretació nova dels ideals de l'antiguitat clàssica. Els humanistes del segle XVI no varen conrear el català com ho havien fet Bernat Metge i Antoni Canals, a més que els seus interessos no es varen centrar en la idea de país, sinó que varen adoptar un tarannà universalista.

Litteratus

■ Un dels personatges més coneguts del període del Renaixement a Catalunya és Cristòfor Despuig (Tortosa 1510- 1574?). El seu pare, Joan Despuig, va ser el procurador en cap de la ciutat, i pertanyia a l'oligarquia tortosina del moment, amb la qual cosa el jove Cristòfor va ser educat en un ambient cortesà, amb preceptors particulars a la casa valenciana del comte d'Aitona, Joan de Montcada. El 1549 Despuig era procurador general de la baronia d'Alfara de Carles per la ciutat de Tortosa.

La seua obra *Los col-loquis de la insigne ciutat de Tortosa* (escrita el 1557 i publicada el 1877) és l'obra catalana en prosa més important del segle XVI. Està escrita en forma de diàleg (gènere típic del Renaixement), mitjançant la qual l'escriptor ens explica la història de Tortosa, però deliberadament vol fer una passada per les coses de Catalunya, tal com ens explicita al pròleg. L'obra consta de sis col-loquis que mantenen, per una banda, el ciutadà Fàbio i el cavaller Lívio (que representa l'autor), i per l'altra, el cavaller valencià Don Pedro, a qui mostren els problemes i les bel·leses de Tortosa. En la dedicatòria del llibre hi ha unes frases antològiques en defensa de l'ús del català, en un moment de clara davallada del seu ús social i de sorgiment del secessionisme lingüístic al País Valencià: "No he volgut escriure l'obra en llengua castellana per no mostrar tenir en poc la catalana i també per no valer-me de llengua estrangera per a defensar i il·lustrar la naturalesa pròpia, que és la principal intenció de mon treball, ni tampoc l'he volguda escriure en la llatina, perquè no pareguera ser tan generalment tractada i entesa per los de nostra nació com jo volguera". L'escriptor tortosí escriu reiteradament en favor de la unitat de la llengua catalana i valora sense embuts el tema del valencià, que no qualifica de llengua valenciana (com feien alguns importants humanistes com Antoni Canals) sinó de catalana, més quan un personatge valencià, Don Pedro (ja amb nom castellanitzat), afirma sense temor: "els valencians d'ací de Catalunya som eixits".

L'historiador tortosí Enric Querol és qui millor ha estudiat Despuig i qui ens ha aportat més informació sobre aquest interessant escriptor català.